

KASB-HUNAR TA'LIMIDA PSIXOLOGIYANI O'QITISHDA INTERFAOL O'QITISH USULLARI

Karimov Farxod Toshtemirovich

Alisher Navoiy nomidagi

Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti

“Ijtimoiy-gumanitar fanlar” kafedrası o'qituvchisi

karimov.f8208@gmail.com

ANNOTATSIYA

Maqolada kasb-hunar ta'limi psixologiyasini o'rganishda interfaol o'qitish usullaridan foydalanish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Tadqiqot ob'ekti “Kasb-hunar ta'limi psixologiyasi” fanini o'qitish jarayoni, uning predmeti esa ushbu fanni interfaol o'qitish metodikasi hisoblanadi. Tadqiqot jarayonida ilmiy-uslubiy adabiyotlarni nazariy tahlil qilish usuli, umumlashtirish, sintez qilish, taqqoslash, tasniflash usullaridan foydalanildi. Muallif o'qitishning interfaol usullarining mohiyatini, ularning zamonaviy o'qitish usullari tizimidagi o'rnini atroflicha ko'rib chiqadi.

Har bir darsni interfaol o'qitish usullari bilan o'tkazish mumkinligiga alohida e'tibor qaratilib, uni tanlash o'qituvchining ta'lim jarayoni samaradorligini oshirishga, o'quvchilarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishga intilishiga bog'liq. Tadqiqotning ilmiy yangiligi ushbu o'quv kursi doirasida o'qitishning interfaol usullaridan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlarini aniqlashdadir. Interfaol ta'limning eng samarali usullari evristik suhbat, psixologik diagnostika usuli, loyihalar usuli, rolli o'yin usuli, muammoli o'qitish usuli ekanligi aniqlandi. Tadqiqot natijalaridan kasb-hunar ta'limi psixologiyasi va psixologik-pedagogik siklning boshqa fanlarini o'qitish jarayonini tashkil etishda foydalanish mumkin. Psixologik-pedagogik fanlarni o'qitish va bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlashda o'qitishning interfaol usullaridan foydalanish ham muhim ahamiyatga ega, chunki o'qituvchi ular yordamida o'quvchilarga namuna ko'rsatadi va ularni keyingi pedagogik faoliyatda ushbu usullarni qo'llashga tayyorlaydi.

Kalit so'zlar: *kasb-hunar ta'limi psixologiyasi, o'qitish usullari, interfaol o'qitish usullari, evristik suhbat, psixologik diagnostika usuli, loyiha usuli, rolli o'yin usuli, muammoli o'qitish usuli, metodologiya.*

INTERACTIVE TEACHING METHODS IN TEACHING PSYCHOLOGY IN VOCATIONAL EDUCATION

ABSTRACT

The article considers the possibilities of using interactive teaching methods in the study of the psychology of vocational education. The object of research is the process of teaching the subject "Psychology of Vocational Education", and its subject is the method of interactive teaching of this subject. The method of theoretical analysis of scientific and methodological literature, generalization, synthesis, comparison, and classification methods were used in the research process. The author thoroughly examines the essence of interactive teaching methods, their place in the system of modern teaching methods.

Special attention is paid to the fact that each lesson can be conducted using interactive teaching methods, and its choice depends on the teacher's desire to increase the effectiveness of the educational process and to develop the professional competencies of students. The scientific novelty of the research is in determining the specific features of the use of interactive teaching methods within the framework of this educational course. It was determined that the most effective methods of interactive education are heuristic conversation, psychological diagnostic method, project method, role-playing method, and problem-based teaching method. The results of the research can be used to organize the teaching process of psychology of vocational education and other subjects of the psychological-pedagogical cycle. The use of interactive methods of teaching in the teaching of psychological and pedagogical subjects and the training of future teachers is also important, because the teacher uses them to show students an example and prepare them to use these methods in further pedagogical activities. .

Key words: *psychology of vocational education, teaching methods, interactive teaching methods, heuristic conversation, psychological diagnostic method, project method, role-playing method, problem-based teaching method, methodology.*

KIRISH

Interaktivlik zamonaviy ta'lim jarayonining eng muhim xususiyati hisoblanadi. Interfaol ta'lim tadqiqotchilar tomonidan "har bir o'quvchi o'quv jarayoniga kiritilganda, bilish faoliyatini tashkil etishning maxsus shakli; ta'lim o'zaro ta'sir, dialog shaklida amalga oshiriladi - o'qituvchi va talabalar o'rtasida va o'zaro talabalar" [1]. Interfaol ta'lim usullari passiv ta'limning tushuntirish va illyustrativ usullariga, o'quv jarayonini jonlantiradigan faol o'qitishning istiqbolli usullariga qarama-qarshidir. Shu bilan birga, har qanday shakldagi har qanday dars interfaol

usullardan foydalangan holda o'tkazilishi mumkin: ma'ruza, amaliy va laboratoriya darsi, test. Muhimi, metodning o'zi emas (u o'z- o'zidan qimmatli bo'lishni to'xtatadi), balki interaktiv yondashuv, o'quv jarayonida sub'ektlarning o'zaro ta'siri tizimi.

Interfaol usullar zamonaviy ta'limda kompetensiyaga asoslangan yondashuvni shakllantirish bilan ayniqsa dolzarb bo'lib qoldi. Kompetensiyalarni shakllantirish bilimlarni uzatish, ko'nikmalarni shakllantirishdan tubdan farq qiladi va interfaol o'qitish usullari zamonaviy ta'lim sharoitida yangi chaqiriqlarga munosib javob bo'ldi.

Olimlar, metodistlar va amaliyotchi o'qituvchilar tomonidan doimiy ravishda yangilari bilan yangilanib turadigan interfaol usullarning butun majmuasi shakllangan. Jumladan, "aqliy hujum" usuli, keys-stadi usuli, trening va ishbilarmonlik o'yinlari usullari, loyiha usuli, master-klass usuli va boshqalar [1].

Tadqiqotchilar universitet talabalari kompetensiyalarini shakllantirishda interfaol o'qitish usullarining katta ahamiyati, turli shakl va turdagi darslarda interfaol o'qitish usullaridan foydalanishning ahamiyati, ular yordamida o'quv jarayonini faollashtirish imkoniyati va boshqalarni qayd etadilar.

Zamonaviy universitet o'qituvchilari uchun psixologik fanlarni o'qitish jarayonida interfaol o'qitish usullarini qo'llash kerakligi shubhasizdir. Ularning salomatlik psixologiyasi, klinik psixologiya, ijtimoiy psixologiya, biznes psixologiyasi va boshqa o'quv kurslarini o'qitishdagi samaradorligi qayd etilgan.

Hozirgi vaqtda har bir o'qituvchi tomonidan har bir o'quv fanining o'ziga xos interaktiv o'qitish usullari tizimini tanlash dolzarb vazifadir. "Kasb-hunar ta'limi psixologiyasi" faniga nisbatan interaktivlikka e'tibor qaratdik.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda nazariy usullardan foydalanildi - ilmiy va uslubiy adabiyotlarni tahlil qilish, shuningdek, umumlashtirish, sintez qilish, taqqoslash, tasniflash usullari.

TADQIQOT NATIJALARI

"Kasb-hunar ta'limi psixologiyasi" fanini "Kasb ta'limi (tarmoqlar bo'yicha)" talabalari o'rganadilar. Mashg'ulotlar ma'ruza va amaliy mashg'ulotlarga bo'lingan. Har qanday darsni o'qituvchi qiziqtirsa, uni interfaol tarzda o'tkazish mumkin, deb hisoblaymiz. Ma'ruzalarda muammoli ta'lim usullari, evristik suhbat, tadqiqot usulining elementlari interfaollikka yordam beradi. Biroq, ma'ruza hali ham interaktivlik uchun eng kam joylangan ta'lim shaklidir. Shu bois amaliy

mashg'ulotlarda o'qitishning interfaol usullaridan foydalanishga e'tiborni kuchaytirish zarur, deb hisoblaymiz.

Kasb-hunar ta'limi psixologiyasini o'qitishda interfaol ta'limning samarali usuli evristik suhbatdir. Bu nazariy materialda mavjud bo'lmagan savollarga to'g'ridan-to'g'ri javob beradigan suhbatning bir turi. Olingan ma'lumotlarni oddiygina takrorlash talabaga evristik savollarga javob berishga va evristik vazifalarni bajarishga imkon bermaydi. Javob berish uchun u aks ettirishi, taqqoslashi, umumlashtirishi, xulosalar va taxminlar chiqarishi kerak.

Masalan, "Kasb-hunar ta'limi psixologiyasining muammoli sohasi" mavzusidagi amaliy darsda talabalarga quyidagi vazifa taklif etiladi: Kasb-hunar ta'limi psixologiyasini fan sifatida va o'quv fan sifatida solishtiring.

Shu bilan birga, jadval shaklida joylashtirilgan quyidagi taqqoslash mezonlari - maqsad, ob'ekt, mavzu, usullar, vazifalar ajratib ko'rsatilgan. Bu topshiriq nazariy ma'lumotlarni mustaqil tahlil qilishga asoslanganligi uchun talabalarga qiyinchilik tug'dirishi mumkin. Ushbu qiyinchiliklarning oldini olish va vazifani yanada qiziqarli qilish uchun jadvaldagi ba'zi katakchalar allaqachon to'ldirilgan [2].

Evristik savollardan deyarli har bir darsda foydalanish mumkin. Ular mavzuni o'rganishni haqiqatni birgalikda qidirishga aylantiradi, bu interfaol ta'lim tamoyillariga mos keladi. Evristik savollarga yana bir nechta misollar:

1. "Shaxs", "rivojlanish" tushunchalariga o'z ta'rifingizni shakllantiring.
2. "Ko'nikma" tushunchasiga ta'rifingizni shakllantiring.
3. Hozir shaxsan siz uchun shaxsga aylanish jarayoni qanday kechmoqda?
4. Sizning shaxsingizning kasbiy yo'nalishi qanday shakllangan?
5. Sizningcha, oliy ta'lim talabalar shaxsining rivojlanishiga qanday ta'sir qiladi?
6. Suhbat usulining afzalliklari va kamchiliklarini tahlil qiling.
7. "O'rganish" va "o'rganish" tushunchalarini solishtiring.

Abdullaeva T.N. interfaol o'qitish usullari "universitetda talabalarni o'qitishning samarali o'quv va tadqiqot jarayoniga dinamika va zamonaviylik beradi, katta hajmdagi murakkab materialni idrok etishni osonlashtiradi" [1]. Shu munosabat bilan biz psixologik diagnostika usulidan foydalanishni samarali deb hisoblaymiz. Masalan, "Asosiy kasb-hunar ta'limi o'quvchilarining kasbiy yo'nalishining xususiyatlari" kompleks mavzusini o'tishga "Kasbga yo'naltirilganlik darajasini aniqlash" [4] diagnostikasi va "Istiqbolni o'rganish", "Kasbiy faoliyatning shaxsiy ma'nolari», "Kasbiy qiymat yo'nalishlarining diagnostikasi" mavzusini o'zlashtirish yordam beradi. O'zlarini o'rganish, o'z shaxsiyat sirlariga kirishga harakat qilish, talabalar talabalarga tashxis qo'yishni o'rganadilar. Shu bilan birga, ular o'quv jarayonida maksimal darajada ishtirok etadilar, bir-biri bilan va o'qituvchi bilan faol

munosabatda bo'lishadi, chunki ularning shaxsiyati har bir kishi uchun katta qiziqish uyg'otadi [5].

Bundan tashqari, psixologik diagnostika metodi o'quvchilarda ta'limda psixologik yondashuvning ahamiyatini his qilishlariga yordam beradi, ularda har bir o'qituvchi ayni paytda psixolog bo'lishi va tegishli kasbiy faoliyatni amalga oshira olishi kerakligi haqidagi g'oyani shakllantiradi.

O'zingizning shaxsiyatingizni tashxislashdan boshqa odamlarning shaxsiyatini tashxislashga o'tishingiz mumkin. Masalan, talabalar o'z tengdoshlaridan biri bilan uy vazifasi sifatida suhbatlashish orqali birlamchi individual psixologik professional maslahat kartasini to'ldirishga taklif qilinadi. Darsda natijalarni tahlil qilish, qayta ishlash va sharhlash amalga oshiriladi, kasb tanlashning bir nechta holatlari aniqlanadi, ularning har birida professional maslahatchining taktikasi aniq bo'lishi kerak.

Bo'lajak o'qituvchi ham har qanday mutaxassis kabi "o'z oldidagi vazifalarning samarali ijodiy yechimlarini topa olishi" zarur [5]. Bu borada faol yordam o'zining tabiatiga ko'ra (to'g'ri qo'llanilsa) interaktiv bo'lgan loyihalar usuli bilan ta'minlanishi mumkin.

Loyihalar juda ko'p bo'lmasligi kerak, chunki bu holda ularning tarbiyaviy ahamiyati tenglashtiriladi. Kasbiy ta'lim psixologiyasi kursi yakunida talabalarni quyidagi loyihani bajarishga taklif qilamiz:

Mashq qilish. Fakultetning maqsad va vazifalaridan kelib chiqib, talabalarga kasbiy ta'lim berish dasturini ishlab chiqish, shu jumladan sinfdan tashqari ishlarning quyidagi yo'nalishlari:

1. Diagnostika. Talabalarning kasbiy munosabatlari, umidlari va niyatlari, qiziqishlari, afzalliklari va qadriyatlari, shuningdek, shaxsiy imkoniyatlarining boshlang'ich darajasini aniqlash.

2. Maslahat. Talabalarning o'z faoliyati va xulq-atvorini qurish, kelajakni loyihalash qobiliyatini rivojlantirish.

3. Korporativ. Talabalar guruhlarini birlashtirish va ularning faoliyati maqsadlariga ijobiy munosabatni shakllantirish, universitet standartlari va qadriyatlari bilan tanishish.

4. Sport va dam olish. O'quvchilar tomonidan irodaviy sifatlar, emotsional moslashuvchanlik tamoyillarini o'zlashtirish.

5. Ma'naviy-axloqiy. Moddiy va ma'naviy ehtiyojlar madaniyatini tarbiyalash. Ta'lim muhitini insonparvarlashtirish va estetiklashtirish.

6. Talabalarda ularning mehnat va kasbga munosabatini belgilovchi axloqiy fazilatlar tizimini shakllantirish [3].

Ushbu loyiha talabalarga kurs davomida olgan bilimlarini mustahkamlash, umumlashtirish va tizimlashtirish imkonini beradi. Bu talabalarning shaxsiy tajribasini jalb qilishni talab qiladi va loyihani birgalikda amalga oshirish talabalarning bir-biri bilan o‘zaro munosabatlarini faollashtirishga imkon beradi.

Loyihalarni amalga oshirishda o‘qituvchining yordami minimal bo‘lishi kerak, maslahat xarakterida bo‘lishi kerak, o‘quvchilar va o‘qituvchi o‘rtasidagi o‘zaro munosabatlar, interfaol ta‘lim muhitida zarur bo‘lganidek, teng asosda amalga oshirilishi kerak.

O‘qitishning interfaol usullaridan oliy ta‘lim muassasalari o‘qituvchilari tomonidan quyidagi maqsadlarda foydalaniladi: “talabalarning intellektual qobiliyatlarini rivojlantirish; o‘quv materialini o‘zlashtirish tezligi va kuchiga erishish; ijodiy tasavvurni rivojlantirish; mustaqil qidiruv faoliyati uchun qobiliyatlarni shakllantirish” [2]. Ko‘p jihatdan rolli o‘yin usuli ushbu maqsadlarga erishishga yordam beradi.

“Shaxsga yo‘naltirilgan ta‘limning psixologik xususiyatlari” mavzusidagi darsda rolli o‘yin o‘tkaziladi. Talabalar rollarni bajarishga taklif qilinadi: sudya, advokatlar, prokurorlar, sudyalalar, guvohlar. Sudning maqsadi - shaxsga yo‘naltirilgan ta‘limning afzalliklari va kamchiliklarini aniqlash (bu masala muammoli, ya‘ni muammoli ta‘lim usuli bir vaqtning o‘zida ishtirok etadi). Darsdagi asosiy figuralar ikkita o‘yin guruhidir: “prokurorlar” va “advokatlar”. Birinchisi shaxsga yo‘naltirilgan ta‘limni ayblasa, ikkinchisi uning samaradorligini himoya qiladi va isbotlaydi.

Dars oldidan tayyorgarlik ishlari - talabalar tomonidan o‘qituvchi tomonidan taklif qilingan ilmiy adabiyotlarni o‘rganish va “sinov” ga tayyorgarlik ko‘riladi. Ular foydalanadigan dalillarni oldindan o‘ylab ko‘rishlari kerak. “Hakamlar” ham uyda tayyorgarlik ko‘rmoqda - har bir kishi ma‘lum bir o‘qituvchining pozitsiyasini “sudda” himoya qilish uchun o‘rganadi. “Prokurorlar” va “advokatlar” talabalar orasidan o‘zlari uchun “guvoh”larni oldindan tayyorlaydilar. O‘quvchilarga yo‘naltirilgan ta‘lim texnologiyalari va usullaridan foydalangan holda yoki foydalanmasdan qurilgan sinflarning qismlarini o‘tkazish tavsiya etiladi. “Sudya” ochilish nutqini tayyorlaydi va butun yig‘ilishni boshidan oxirigacha boshqaradi. Shuningdek, u nizolashayotgan tomonlarning xatti-harakatlari va o‘yin qoidalariga rioya qilishlarini nazorat qiladi.

Rolli o‘yinni tez-tez ishlatib bo‘lmaydi. Biz semestr davomida 1-2 marta ishlatishni tavsiya qilamiz. Albatta, bunday darslar talabalar uchun qiziqarli bo‘ladi, lekin ular ham interaktiv bo‘ladi, chunki rolli o‘yin va muammolarni hal qilish jarayonida uning ishtirokchilari o‘rtasidagi o‘zaro munosabatlarning bir necha darajalari rejalashtirilgan - sinfdoshlar, bo‘lajak o‘qituvchilar, tadqiqotchilar,

muayyan vazifalarni bajaradigan o‘yin ishtirokchilari o‘rtasida muayyan rollar bo‘lib beriladi.

XULOSA

Kasb-hunar ta‘limi psixologiyasini o‘qitish jarayonida interfaol usullar ommabop pedagogik va uslubiy manba hisoblanadi. Ularning yordami bilan o‘qituvchi ta‘lim jarayonini shunday tashkil qilishi mumkinki, o‘quvchilar uning bevosita ishtirokchilari, ta‘lim faoliyatining teng huquqli sub‘ektlariga aylanadilar. Bo‘lajak kasb-hunar ta‘limi bakalavrlarining kasbiy kompetentsiyalarini shakllantirish uchun evristik suhbat, psixologik diagnostika metodi, loyiha metodi, roli o‘yin usuli, muammoli o‘qitish metodi kabi interfaol o‘qitish usullari asosida o‘qituvchi darsni qiziqarli, samarali o‘tkazadi.

Kasb-hunar ta‘limining bo‘lajak bakalavrlarini o‘qitishning o‘ziga xos xususiyatlaridan biri shundaki, agar o‘qituvchining o‘zi bunday usullardan foydalanmasa, ularni o‘z kelajakdagi pedagogik faoliyatida interfaol o‘qitish usullaridan foydalanishga o‘rgatib bo‘lmaydi. Bunda o‘qituvchining shaxsiy namunasi hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Shu bois kasb-hunar ta‘limi psixologiyasini o‘qitish metodikasi tizimini, jumladan, interfaol metodlarni qo‘llash sohasini doimiy ravishda takomillashtirish zarur.

Bundan tashqari, har bir o‘quv mashg‘uloti potentsial interaktiv bo‘lishi mumkinligini hisobga olish kerak va faqat interaktivlik darajasi, u qo‘llaydigan interfaol o‘qitish usullarining tarkibi va o‘ziga xosligi o‘qituvchiga bog‘liq.

REFERENCES

1. Abdullaeva T.N. Interactive methods in the system of teaching humanitarian disciplines at the university // *Perspektivy nauki i obrazovaniya*. 2021. No. 4 (22). - FROM. 39-46.
2. Botirova N.S., Sattorova N.N. Interactive teaching methods in the system of professional training of future specialists in a pedagogical university // *World of science, culture, education*. 2022. - No. 1 (82). - S. 118-127.
3. Султонмуродов С. М., Султонмуродова К.А. Интерактивные методы обучения в преподавании дисциплины «Клиническая психология» // *Труды Братского государственного университета. Серия: Гуманитарные и социальные науки*. - 2022. - Т. 1. - С. 241-244.
4. Шарипов К.К., Рустамов Р.Н. Интерактивные методы обучения в преподавании психологии здоровья // *Инновации в образовании*. - 2022. - № 3. - С. 192-198.

5. Баратов, Р. Ў. (2022). ТРАНСПОРТ ТИЗИМИДА ТАЪЛИМ ИСЛОҲОТЛАРИ ВА ИСТИҚБОЛЛАРИ. *Academic research in educational sciences*, 3(TSTU Conference 1), 90-95.
6. Baratov, R. U. (2019). INTEGRATION OF A SCIENCE, FORMATION, AND MANUFACTURE IN THE COURSE OF PROFESSIONAL TRAINING. In *ОБЩЕСТВЕННЫЕ НАУКИ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ: ПОЛИТОЛОГИЯ, СОЦИОЛОГИЯ, ФИЛОСОФИЯ, ИСТОРИЯ* (pp. 51-54).
7. Baratov, R., & Uzbekova, S. (2022). INTEGRATION OF SCIENCE, EDUCATION AND PRODUCTION IN THE PROCESS OF TRAINING. *World scientific research journal*, 4(2), 7-11.
8. Абдурашидова, Н. А., & Ҳасанов, М. (2022). ЁШЛАР ДУНЁҚАРАШИДА ДИН ВА АХЛОҚНИНГ ЎЗАРО МУТАНОСИБЛИГИ. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(10), 1226-1235.
9. Ramatov, J. S., Valiev, L. A., & Xasanov, M. N. (2022). XIX ASRDA HINDISTONDAGI IZHTIMOII-FALSAFIY JARAYONLAR.
10. Кушаков, Ф. А., Ҳасанов, М. Н., Баратов, Р. Ў., Раматов, Ж. С., & Султанов, С. Ҳ. (2022). ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОНДА ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИ ВА СЎЗ ЭРКИНЛИГИ. *Academic research in educational sciences*, 3(10), 803-810.
11. Раматов, Ж. С., Муратова, Д., Султанов, С. Ҳ., Тухтабоев, Э., Кушаков, Ф., & Ҳасанов, М. Н. (2022). ИЖТИМОИЙ АДОЛАТ ВА ҚАДРИЯТЛАР ПЛЮРАЛИЗМИ. *World scientific research journal*, 8(1), 102-108.
12. Раматов, Ж.С., Баратов, Р.Ў., Султанов, С.Ҳ., Муратова, Д.А., Ҳасанов, М.Н., & Эрнийёзов, У.К. (2022). ЁШЛАР ЗАМОНАВИЙ МАДАНИЙ ҚИЁФАСИ ВА УМУМИНСОНИЙ ҚАДРИЯТЛАР ТУШУНЧАСИНИНГ МАЗМУН-МОҲИЯТИ. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2 (10), 376-386.
13. Hasanov, M., & Tuhtaboev, E. (2021). THE PERFORMANCE OF THE PERFECT MAN IN THE EASTERN RENESSANCE (ON THE EXAMPLE OF FARABI'S VIEWS). *Innovative Technologica: Methodical Research Journal*, 2(05), 1-6.
14. Hasanov, M., & Tuhtaboev, E. (2021). THE PERFORMANCE OF THE PERFECT MAN IN THE EASTERN RENESSANCE (ON THE EXAMPLE OF FARABI'S VIEWS). *Innovative Technologica: Methodical Research Journal*, 2(05), 1-6.
15. Ҳасанов, М. Н., Ҳафизов, Д. А., Тоиров, Р. Х., & Болтабоев, Х. Қ. (2022). АБУ НАСР ФОРОБИЙ ЯШАГАН ДАВРДАГИ ИЛМ-ФАН ВА ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ.

16. Ramatov, J., Umarova, R., Baratov, R., Khasanov, M., Sultonov, S., & Kushakov, F. (2022). MODERN REQUIREMENTS FOR THE SPIRITUAL IMAGE OF YOUNG PEOPLE AND ITS MANIFESTATION IN PRACTICE. *Academic research in educational sciences*, 3(10), 582-586.
17. Ramatov, J.S., & Khasanov, M.N. (2022). SOCIAL ASPECTS OF PROFESSIONAL QUALITY IMPROVEMENT (ON THE EXAMPLE OF THE RAILWAY SECTOR). *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2 (6), 969-976.
18. Раматов, Ж.С., Валиев, Л.А., & Хасанов, М.Н. (2022). XIX АСРДА ҲИНДИСТОНДАГИ ИЖТИМОЙЙ – ФАЛСАФИЙ ЖАРАЁНЛАР. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2 (6), 1070-1078.
19. Жўрабоев, Н. Ю., Кушаков, Ф. А., Султанов, С. Ҳ., & Хасанов, М. Н. (2022). КОНФУЦИЙЛИК ХУСУСИЯТЛАРИДАН ХИТОЙ ФАЛСАФАСИНИНГ КЕНГАЙИШИ. *World scientific research journal*, 9(2), 37-42.
20. Ruzigul, U., Nasirjan, J., Dilmurodkhokim, A., Mirshod, H., & Urozboy, E. (2020). Rationale and history of human reflections in the muslim philosophy. *International Journal of Advanced Science and Technology*, 29(5), 1453-1458.